ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК VIII. ТРАВЕНЬ 1961 Ч. 5. (8

ВСІМ, ХТО ПРИВІТАВ НАС ІЗ СВІТЛИМ ПРАЗНИКОМ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО, ЩИРЕ СПАСИБІ

— складають —

ВИДАВНИЦТВО й РЕДАКЦІЯ „ВЕСЕЛКИ"

Маленька Одарка Гулик з Чікаґо, Ілл., пише: Дорога „Веселко!" Я маю вісім років і ходжу до школи св. о. Миколая. Ще не вмію добре читати, але трохи розумію написане. „Веселка" приходить до мене щомісячно і я дуже люблю її читати або слухати, як читає мій старший братік Івась. Він поміг мені написати й цього листа до Тебе. Мені дуже сподобалися вірші в честь Т. Шевченка у березневому числі „Веселки". Я хотіла б, щоб Ти, „Веселко", в наступних числах написала ще більше про нашого найбільшого Поета. Щиро здоровлю!

Відповідь Редакції: Дорога Одарко! Радіємо, що Ти любиш „Веселку" і стараєшся сама її читати. У кожному числі „Веселки" знайдеш якийсь матеріял, присвячений Т. Шевченкові. Вітай!

Просимо наших Читачів і Співробітників надсилати тільки чорно-білі світлини, бо кольорові зле репродукуються —

Редакція „Веселки"

1. ВІДЧИТАЙТЕ!

Відчитайте слова, вставляючи замість рисок відповідні букви:

1. Мі 100
2. Мі 100 —
3. Ли 100 —
4. Ли 100 — — д
5. І 100 — — я
6. А — — 100 —
7. 100 — и — я
8. 100 — о — а
9. 100 — а
10. І 100 т —
11. 100 — — р
12. 100 — б — р
13. 100 — п
14. 100 — і —
15. 100 к — — л — м
16. 100 — і — — я

***

2. ЩО ЦЕ?

а) За братом — брат, всі в один ряд,
Стоять стрункі, мов вояки.
Все на сторожі. Це — — — — — — — —.

б) По синьому морю золотий човничок пливе.

в) Клубки білої вати люблять просторами мандрувати.

г) Зелена, а не луг, біла, а не сніг,
кучерява, а без волосся.

3. БОТАНІЧНА ЗАГАДКА

Не має ніг, та вгору пнеться
Або мандрує по землі,
Хоч рук не має, та бере поживу
Від матінки землі.
Росте, міцніє, дозріває
І про нащадків завжди дбає.

***

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК за січень: (1) **УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ:** (а) рік, дванадцять місяців, чотири тижні, сім днів; (б) риба; (в) вікно; (г) рукавичка. (2) **ЩО ЦЕ?** Сірники. (3) **ШАРАДА:** кара, кава, рана, Рава — цілість: каравана.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК за лютий: (1) **ХТО ЦЕ?** (а) ковзар; (б) снігові хмари; (в) сніг. (2) **ЯКИЙ ЦЕ ГІСТЬ?** 1961-ий рік. (3) **ЯКИЙ ЦЕ МІСЯЦЬ?** Лютий. **ШАХОВИМ КОНИКОМ:** В своїй хаті своя правда.

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК за березень: (1) **ЩО ЦЕ?** (а) сонце; (б) літак; (в) верхній зуб; (г) ноги стола. (2) **ХРЕСТИКІВКА:** сокіл, Заповіт, кобза, козак, літаври (може бути — барабан), турки. Цілість: Кобзар. (3) **ХРЕСТИКІВКА:** ім'я, коровай, серце, президент, сонце, парцеля, міт. Цілість: Моринці. (4) **РЕБУСИК:** Наша хата.

ПРАВИЛЬНІ РОЗГАДКИ надіслали: Головінський Богдан, Гудь Маруся, Гудь Юрко, Мотрук Юра, Пилипчук Володя.

НАГОРОДУ призпано Мотрукові Юрі.

НАСТУПНИЙ КОНКУРС І ЛЬОСУВАННЯ нагород за правильні розгадки відбудеться в липні, а вислід його буде проголошений у числі „Веселки" за вересень ц.р. (вакаційне число буде подвійне за липень-серпень). Хто хоче взяти участь у конкурсі, мусить прислати розгадки з чисел „Веселки" за квітень, травень і червень. Останній реченець надіслання розгадок— 20-го червня ц.р.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів.

Адреса: "SVOBODA" — "Veselka", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J., USA.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи М. Бутовича. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street — Jersey City, N. J.
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці: П. Холодний — Весна над ставком

Роман ЗАВАДОВИЧ

МОЛИТВА ЗА МАМУ

**Є в мене найкраща на світі матуся,
За неї до Тебе, Пречиста, молюся.**

**Молюся устами, молюся серденьком
До Тебе, небесна Ісусова Ненько.**

**Благаю у Тебе дрібними словами
Опіки та ласки для любої мами.**

**Пошли їй не скарби, а щастя і долю,
Щоб дні їй минали без смутку, без болю.**

**Рятуй від недуги матусеньку милу,
Даруй їй здоров'я, рукам подай силу,**

**Щоб вивела діток у світ та й у люди,
Щоб ними раділа-пишалась усюди.**

**За це я складаю в молитві долоні
До Тебе, Царице, на соняшнім троні.**

Г. ЧОРНОБИЦЬКА

ХТО ІЗ НАС ДОДЕРЖАВ СЛОВА?

**Як торік був Мамин День,
день вітання і пісень,
то хороші подарунки,
і вишиванки, й малюнки,
гарні китиці квіток
мала мама від діток.**

**Всі ви маму цілували,
всі ви мамі обіцяли:
„Будем чемні з цього дня
і слухняними щодня.
Даємо тобі ми слово
все робити без відмови
і послухатись ураз,
тільки скажеш що до нас".**

**З того часу рік минає,
і дитина кожна знає:
Мамин День приходить знову.
Хто із вас додержав слова,
обіцянок не забув,
хто слухняним завжди був?**

Уляна КРАВЧЕНКО

НА СВЯТО МАТУСІ

**Ой, яка ж бо Ти, Матусю,
Дорога та мила,
Того словечком сказати
Не моя ще сила . .**

**Мов те сонечко на небі,
В лузі квітка красна,
Так Матуся в нашій хаті
Добра все та ясна . . .**

**Ясне сонце світить з неба,
Веселить та гріє —
В рідній хаті при Матусі
Кожне з нас радіє.**

**Під опікою Матусі
Весело гуляю —
Що то холод, що то голод,
Що біда — не знаю . . .**

**Над усіх, над все у світі
Матінку кохаю,
А в оце велике свято
Гараздом вітаю:**

**Без журби та й у здоров'ї
Жити дай Вам, Боже!
А віддячитись Матусі
Бог мені поможе . . .**

Т. БІЛЕЦЬКА *Ілюстрація Е. КОЗАКА*

РОЗМОВА ДОНІ З МАМОЮ

Вибиралась мати з своєю маленькою донечкою до бабуні в гості. Посадила її перед дзеркалом і стала чепурити. Чесала коси, вплітала стрічки . . . Доня тішилась стрічками, а далі спитала:

— Мамо, якого вони кольору?

— Голубі, як твої очка, —сказала мама.

Сподобалось доні, що в неї оченята, як незабудьки. Подумала й спитала:

— А які мої коси, мамо?

— Золотисті, доню, як пшеничне колосся.

Усміхнулась доня вдоволена.

— А губи, мамо?

— Червоні, — сказала мати.

— Червоні, як що, мамо?

— Червоні, як ягідки калини. Але тепер, доню, я тебе щось спитаю. Якого кольору земля?

— О, я це знаю, мамо. Земля чорна.

— Чорна, як що, доню?

Глянула доня на свої рученята, засоромилась і відразу побігла до умивальника.

А чому, діти?

М. ЛОМАЦЬКИЙ

ЯКА Ж ТОТА ПОЛОНИНКА

Гей, хто не чував про наших гуцулів із зелених гір Карпат, хто не бачив гуцульського „аркана", не милувався скочною гуцульською „коломийкою"?

Гуцул лише взимі жив у селі, у своїй оселі-ґражді, а як блиснула весна, він ішов із своєю маржиною на верхи гір, на полонини і там перебував з нею до осени.

Чабани на полонині

День святого Юрія був для гуцулів великим і радісним святом: то був день вигону худібки на полонину. Вони співали:

Ой, як затрубив наш святий Юрій,
зазеленіли гори й долини,
гори й долини, ще й полонини . . .

Гуцули дуже любили свої полонини:

В полонинці веселенько, в полонинці файно,
В полонинці пасуть вівці Петрик і Михайло.

Найбільшою втіхою для малого гуцулика було, коли він підріс аж так, що міг із дєдем-татом іти на полонину.

А на полонині простірно й широко, там не лише буйні трави, там і гірські квіти, фіялочки, братки й бриндуші — а вітер розносить їх пахощі, а сонечко сипле тепле проміння на овечки і вівчарів.

Вийшов гуцулик Юра із дєдем перший раз на полонину та й сам не знає, що діється з ним із радощів і втіхи. Співають вівчарі:

Полонинко-гордовинко, чим-єс загорділа,
Чи не тими овечками, що-с їх стільки вздріла?

А їм співом відповідає старий бовгар Марфей із славного гуцульського села Жаб'я:

Яка ж тота полониика навесні весела,
Як овечки на ню ідуть із кожного села,
Як овечки на ню ідуть та все біленькії,
А за ними вівчарики, хлопці молодії! . .

За ним доспівує Мартищук, ватаг із села Криворівні:

Ой, піду я в полонину, там затрембітаю,
Щоби було мене чути на дев'яту стаю.

Обидва вони, Марфей і Мартищук, від молодих літ до сивого волосся щороку проводять своє життя на полонинах.

Чує малий гуцулик Юра: уже хтось заграв тужливо на трембіту, пронісся його голос по полонині. Не видержав гуцулик, аж плеснув у долоні, ще й покрикнув . . .

Прийшов вечір, а за ним ніч, полонинська ніч. Боже, скільки краси принесла ніч на полонину! Над нею темне погідне небо, а на небі більше зірок, ніж на полонині овечок. І місяць між зірками, як вівчар між овечками.

Нічна тиша спадає разом з росами на полонину. Шумить стиха ліс, що вінком обвив полонинку; десь перекликаються сови, часом пугикне пугач, а ось чути з лісів рев і виття . . . Що це?

Ах, це реве ведмідь, що його гуцули „вуйком" називають . . . Це виють вовки, що вночі виходять на лови, щоб заспокоїти голод . . .

І нараз крик! Хто це кричить?

То кричать вівчарі, що ночують біля загород з вівцями, кричать бовгарі біля волів і корів. Інші б'ють у мідяні бляхи, трублять у роги, ба й стріляють з рушниць. Так вони відганяють звірів від худібки. Бо десь там до загороди з волами й коровами підкрадається „вуйко"-ведмідь, а до загороди з вівцями — неситі вовки підсуваються.

Та незабаром усе затихає . . .

Юра заснув біля ватри, щоб разом із іншими прокинутись рано-ранесенько і привітати золоте полонинське сонечко.

Умився гуцулик холодною, як лід, водою з джерела, помолився разом із старшими, похарчував кулешею, запив жентицею та й побіг за вівчарями на полонину. Вибіг на верх полонини, оглянувся на всі сторони і, зачарований величчю та красою гір, припав навколішки. Його очі загорілися неземною радістю. Стояв і мовчав, а потім промовив, піднявши руки вгору:

— О, Боженьку наш добрий, о, Господи ласкавий. Дєкувать, дєкувать Тобі за Твою ласку! Дєкувать за те все, що дав-єс нам! За красу цих наших гір, лісів і полонин!

Довго стояв на верху полонини і дивом дивувався, чудом чудувався: який же Бог великий і могутній, що ці гори створив! І який ласкавий, що не жалував подарувати їх нам, гуцулам!

Мав сходити з верха, коли глянув на темний ліс, аж там — ведмідь!

Стоїть під крайньою грубою ялицею і дивиться на полонину.

Юра мерщій у стаю до дєдя! Біжить, от-от погубить постоли! Прибіг задиханий.

— Дєдю, дєдю, „вуйко"!

— Де той „вуйко"? — питає дєдьо.

— А гендечка, по правій стороні нашої полонини, стоїть під ялицев і позирає, чи не побачить волика або корівку. Ходіть, ходіть, дєдю, до того „вуйка", беріть пушку й ходіть! Але я хочу також з вами йти на того „вуйка"! Дозволите? Дозвольте, дозвольте, дуже вас прошу!

Не роздумує старий гуцул довго, бере пушку з клинка — знає, що в ній дві кулі з олива. Виходить із стаї. Коло нього його синок також із набитою пушкою.

Батько йде туди, де „вуйко", а синові каже йти за собою. Ідуть обходом, заходять у ліс, а все так, щоб віяло вітром від ведмедя до них, а не від них до ведмедя. Бо ведмідь не лише чуйний, але й нюх у нього дуже сильний, здалеку занюхає людину й утече.

Гуцул дуже уважно, тихо й обережно ступає, навіть дих запирає в собі, синові також дає знак, щоб тихесенько ступав і не відзивався.

Бачать батько й син: ведмідь уже ген поза лісом, на полонині, йде повагом і роззирається на всі сторони.

Бачить його добре гуцул, але йти за ним на полонину й там стріляти — небезпечно; вигідніше й безпечніше було б стріляти до нього в лісі. Ведмедя важко вбити за першим вистрілом — він навіть і з двома кулями в собі має ще стільки життьової сили, що може кинутись на стрільця й потрощити йому кості. А в лісі стрілець може заховатися за грубе дерево або й видряпатися на гілляку, чого в чистім полі не зробиш.

Каже гуцул синові забігти сподалеки ведмедеві дорогу, щоб повіяв вітер від хлопця на вуйка, тоді вуйко заверне в сторону лісу, а тут гуцул його привітає двома кулями з пушки.

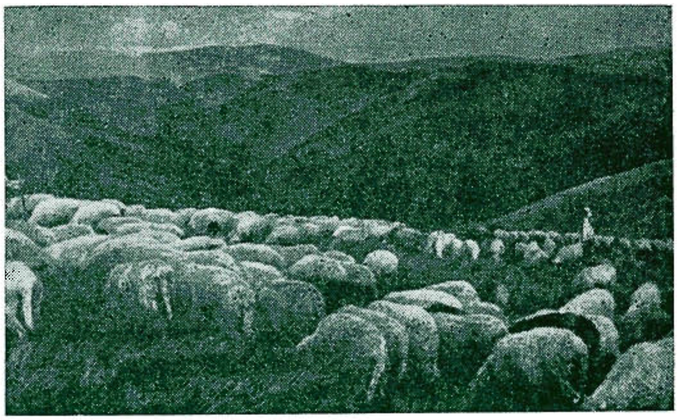
Так воно і сталося. „Вуйко", муркотячи, завертає й іде до лісу, де нетерпеливо дожидає його гуцул. Іде ведмідь, а за ним — гуцулик. Ведмідь прискорює ходу, а гуцулик уже не йде, а біжить за ним.

Коли ж був недалеко нього, стрілив раз і другий... Видно, поцілив, бо ведмедисько заревів страшно-страшенно, мабуть, з великого болю, але мав ще стільки сили, що обернувся й рушив на Юру.

От-от візьме його в свої лапи й потре-потрощить!..

Гуцуликові відняв страх ноги — не втікає...

А батько щосил у ногах підбігає за підстреленим ведмедем, стріляє раз і другий. Цільно стріляє під лопатку, в саме серце. Ведмідь піднявся на задні ноги, але зараз же повалився з ревом на землю...

Отара овець на полонині

О, сварив же батько сина за його гарячу кров і необережність! За кару не смів Юра цілий тиждень виходити з стаї на полонину. Але цим він не смутився. Його груди розпирала радість: стріляв до „вуйка", ну й поцілив його!

Вбитого ведмедя принесли на ношах до стаї. Треба знати, що ведмеді в гуцульських горах великі, сильні й важкі. Ведмідь валив одним ударом своєї лапи між роги старого вола.

Зняли з мертвого ведмедя шкуру й повісили, щоб висохла. Гуцул вирізав з його тіла ту частину м'яса, що його можна їсти, і зварив у казані над ватрою. Засіли потім усі довкола ватри й їли. Дуже їм смакувало.

Того літа чабани вбили на полонині ще двох ведмедів.

П о я с н е н н я: П о л о н и н а — пасовисько на верху гори; м а р ж и н а — так називають гуцули свою худобу; б о в г а р — пастух, що пасе воли і корови; ф а й н о — гарно; с т а я — житло, де перебувають вівчарі й бовгарі на полонинах; т р е м б і т а — довга труба-сурма із смерекової кори; п у ш к а — рушниця; ч а б а н — пастух.

КУТОК ЮНИХ АВТОРІВ

З шкільного журналу „П р о б л и с к и", ч. 3. за 1960 р., який виходить в Торонті, передруковуємо цю гарну статтейку про маму.

МОЯ МАМА

Мама... Яке то гарне і ніжне слово. Мама...

Моя мама дуже добра. Її чорні очі мають стільки безмежної доброти! Не раз коли мені сумно, я йду до мами. Мама все порадить і потішить. Я дуже ціню свою маму. Вона навчила мене молитися до доброго Бога. Вона навчила мене читати й писати, також вона навчила мене любити нашу дорогу Україну.

Ми всі повинні любити Україну, бо вона — також Мама, Мама цілого народу, Мати кожного з нас і моя Мати також. Тому я дуже вдячна моїй матусі, що навчила мене любити нашу Неньку-Україну.

Я б хотіла, щоб усі мами були такі, як моя.

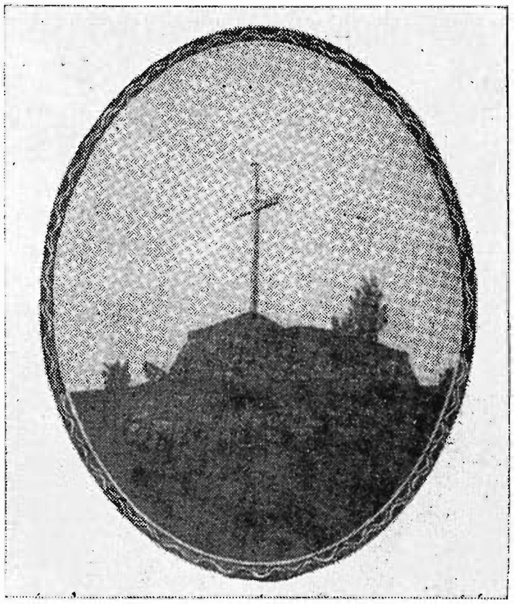
Христя СИРОТИНСЬКА

„ЩОБ ЛАНИ ШИРОКОПОЛІ...“

Усі українці, і діти й дорослі, вивчають і знають напам'ять „З а п о в і т” Тараса Шевченка:

> **„Як умру, то поховайте**
> **Мене на могилі,**
> **Серед степу широкого,**
> **На Вкраїні милій. . .”**

Помер Поет на чужині 10 березня 1861 року в столиці царської Росії — Петербурзі, але тіло його друзі й прихильники перевезли на Україну, щоб поховати так, як просив він у своїм „Заповіті”.

Первісний вигляд могили Т. Шевченка

З початком травня труна з тілом Поета прибула до Києва і молоді українці-студенти понесли її до церкви Різдва Христового. Другого дня відправлено над домовиною панахиду, і тисячі народу прийшли поклонитися духові співця України. Московська влада заборонила говорити промови в церкві, і ось з-поміж присутніх виступила жінка в чорній одежі, підійшла до домовини і поклала на неї терновий вінець. І схилилися голови і полилися сльози з багатьох очей. Плакала рідня Шевченка, плакали дорослі, плакали діти. . .

З церкви перенесено домовину до Дніпра — на пароплав. А вранці другого дня, 8 травня поніс Дніпро на своїх хвилях пароплав з Тарасовою домовиною до Канева — туди, де мріяв Поет у своїй хаті доживати віку. Туди, де „лани широкополі, і Дніпро, і кручі”.

Похорони Т. Шевченка — картина І. Їжакевича

На високій Чернечій горі біля Канева викопали могилу і вимурували цегляне склепіння. А тіло Поета поставили зразу в місцевій церкві, де відправлено Богослуження і священик зі сльозами на очах сказав прощальне слово:

„Ти, древній Бористене, що пишаєшся сивими хвилями своїми — Дніпре! Тобі судилося принести на своїх хребтах-хвилях до нас прах Шевченка! Повідай же ти нам про дорогого кожному українцеві Кобзаря! Так, померлий брате, бажання серця Твого сповнилося — бажав Ти жити в Каневі, і от живи до кінця світу! А Ти, Україно, побожно шануй наше місто, бо в нас покоїться прах Тараса Шевченка! Тут, на одній з найвищих гір Дніпрових, спочине прах Його. І, як на Голготі, подібно до хреста Господнього, стоятиме хрест, що його буде видно і по той і по цей бік нашого славного Дніпра”.

10-го травня винесли з церкви труну, поставили козацький віз, накрили червоною китайкою, і молодь та чоловіки впряглися й повезли Поета, як діти батька, що повернувся з далекого чужого краю до свого дому. А ось і маленький хлопчик пристав до воза, а далі щораз більше діток та дівчат обступили і везуть Тарасів віз. А дорога важка — все вгору та вниз та вгору, і дівчата везли батька України яких вісім-десять верств. Деякі дівчата не мали де притулитися до воза, то пішли у ліс і стали ламати віти-гілки та встеляти дорогу Кобзареві. За ними і діти і дорослі стали покривати дорогу вітами, як зеленим килимом. А весняне сонце освітлювало цей величний похід — це прощання дітей України із своїм Батьком-Пророком.

А коли надвечір на Чернечій горі над Дніпром виросла над „хатою-домовиною” Шевченка велика могила, її вкрили сотні малих віночків. Їх сплели руки дітей, дівчат і хлопців.

І поставлено на Тарасовій могилі дубовий хрест, що простяг свої рамена по той і по цей бік Дніпра.

І кожного року тисячі-тисячі українців відвідують Тарасову могилу. І співають на могилі Його „Заповіт”:

> **„Поховайте та вставайте,**
> **Кайдани порвіте,**
> **І вражою, злою кров'ю**
> **Волю окропіте!”**

Співають із вірою, що сповняться пророчі слова Кобзаря, що встане Україна, світ правди засвітить і помоляться на волі невольничі діти.

Б. Д.

Роман ЗАВАДОВИЧ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ

**Над Дніпром широким, вище від порогів,
Там Дніпропетровське, місто молоде —
Між садів зелених, між степів розлогих
Гомоном фабричним стогне та гуде.**

**Червоніє криця у могутніх печах,
З-між сталевих вальців сипле іскор рій —
Тут кують з заліза усілякі речі,
Тут гримлять заводи, мов іде в них бій.**

**У дніпровім порті день і ніч завізно:
Біля теплохода — баржа, пароплав —
Не забудь, столице сталі та заліза,
Що колись ти звалась гордо: Січеслав!**

Парк у Дніпропетровському

Вулиця в Дніпропетровському

ДЕЩО ПРО ДНІПРОПЕТРОВСЬКЕ

Над рікою Дніпром, у тому місці, де починаються славні пороги, засновано в 1783 році місто Катеринослав. Тому, що недалеко від нього є великі копальні вугілля та заліза, Катеринослав скоро розбудувався і став одним із головних міст України. Тепер там живе коло 600 тисяч мешканців і є великі фабрики, де перетоплюють залізо, обробляють метали, будують машини тощо. Кілька гарних парків озеленюють місто.

Однак, треба знати, що місто тепер має іншу назву. Большевики назвали його по-своєму — Дніпропетровське. Але в 1918-1919 роках, за часів Самостійної Української Держави, це місто називалося Січеслав, бо недалеко від нього була колись на острові Хортиці Запорізька Січ. Пороги на Дніпрі залиті тепер водами глибокого озера, яке постало після того, як побудовано там величезну гідроелектрівню — Дніпрогес.

Авенір **КОЛОМИЄЦЬ** *Ілюстрації М. БУТОВИЧА*

ПРО МАЛЮТОК ДОБРОДУШКІВ ДАЛЕКО

ДОБРОДУШКИ ДАЛЕКО

Казка п'ята

про те, як Зуньо жайворонка осідлав, як жайворонок під небесами про веселих добродушків співав.

Небагато часу забирає ґномикам турбота про харчі. Де не повернуться, то або росинка на листочку посміхається до них своїм блискучим очком, то квіточка нахиляє свою чарочку з запашним медом і просить:

— Випий! Підживися!

А часом мурашка несе щонебудь смачне до мурашника, зустріне голодного ґномика й усе йому віддасть.

Не мають ворогів у природі маленькі чоловічки. А хто ворогів не має, тому й життя веселіше минає. Той і до школи на науку біжить радніше, й учиться пильніше. Так і добродушки.

Кожний ґном уже з наймолодших літ, як тільки починає ходити до шкілки, зараз же береться до науки про життя. Коротенька ця наука. Навіть найменше з людських дітей запам'ятає її відразу.

Усміх і радість найважливіші. Будь веселий і жартівливий, умій гарно сміятися сам та інших розсмішити, і всі тебе любитимуть; будеш довго жити й даси багато щастя тим, що навколо тебе!

Оце й уся наука! Кожний ґном, як навчиться тієї мудрости, не забуває вже її ціле життя і дбає, щоб усе робити згідно з нею. І ґномам легко це вдається.

Але забави добродушків зовсім інші, ніж у людей. Нехай би хто з людей утяв таке, як отой непосидющий Зуньо! Підкрадеться до жайворонка, коли той мостить гніздечко між стеблинами зеленої пшениці, видряпається нишком на стеблинку, а потім — гоп! Скочить жайворонкові на спину та й командує:

— Угору!

І жайворонок, хоч як йому спішно навесні будувати гніздечко, охоче зривається вгору з Зуньом і довго носить його під безхмарною блакиттю. Видзвонює при тому свою пісню, наче сміється, наче радіє.

А Зуньо міцно-міцно тримається за пір'ячка на спині жайворонка й тільки підбадьорює:

Вище, вище, жайворонку! Голосніше співай! Ще голосніше! Хай тебе буде чути далеко-далеко!

— Держися ж добре! — каже жайворонок і летить ще вище, співає ще голосніше.

А Зуньо держиться й тільки нашіптує жайворонкові, про що той має співати:

— Про ті краї, де ти був узимі!

— Про те, як тобі гарно жити на світі!

Алла КОССОВСЬКА

ВШАНУЙМО НАШОГО ТАРАСА

(Збірна рецитація)

1 ДИТИНА:

В селі жив хлопчик, звавсь Тарас,
У полі він ягнята пас.

УСІ ДІТИ:

Той пастушок, дитина та,
Був панський раб і сирота.

2 ДИТИНА:

Був хлопець не без хисту, ні,
Складав він вірші в бур'яні.

УСІ ДІТИ:

А потім сам їх там співав,
Бо він ще грамоти не знав.

3 ДИТИНА:

Коли ж він виріс, став писати,
Його поетом стали звати.

УСІ ДІТИ:

Він книжку написав „Кобзар" —
Його злякавсь московський цар.

4 ДИТИНА:

Бо написав Тарас про гніт,
Що терпить нарід сотні літ,

УСІ ДІТИ:

Що Україну зла недоля
Лихій Москві дала в неволю.

1 ДИТИНА:

Він кликав нарід свій, як брат,
Московський скинути царат.

2 ДИТИНА:

Та цар, відчувши страх і гнів,
Поета вислати звелів.

УСІ ДІТИ:

І віддали міністри злі
Тоді Тараса в москалі.

3 ДИТИНА:

Але й в далекій чужині
Писав він вірші запальні.

4 ДИТИНА:

І за халяву їх ховав,
А потім друзям висилав.

1 ДИТИНА:

І вільне слово Кобзаря
Світило людям, мов зоря.

УСІ ДІТИ:

Лунало, як весняний грім,
Надію дарувало їм.

2 ДИТИНА:

Та сам Тарас вже хворий був,
Коли солдатчину відбув.

УСІ ДІТИ:

Недовго він пожив і вмер,
Його вшануємо тепер.

(Діти кладуть квіти перед портретом Шевченка. З-за лаштунків виходить п'ята дитина.)

5 ДИТИНА:

Він вмер. Але багато літ
Живе Тарасів „Заповіт",
Він прадідів, дідів, батьків
У бій за Україну вів.

УСІ ДІТИ (стають на струнко):

Він поведе у бій і нас,
Коли настане слушний час!

(За сценою співають „Заповіт".)

Завіса.

— А тепер про своє гніздечко!..

Але в цю мить Зуньо спохоплюється, що зле порадив, бо краще, коли ніхто не знає, де пташині гнізда. Тож учить жайворонка обережности:

— Не співай їм, де твоє гніздечко! Воно у пшениці, але ти заспівай так, щоб вони думали, що у вівсі.

Та жайворон уже не слухає цієї ради. Він такий щасливий весною й сонцем, засіяними полями, і так хоче усміху людей, що співає їм правду про все: і про себе, і про свою пару-жайворониху, і про гніздечко, і навіть про ґномика Зуня, що сидить у нього на спині.

— Тихше! Що ти? — жахається Зуньо, почувши пісню про себе.

— Не бійся, — заспокоює жайворонок, — хіба ж ти не бачиш, як люди працюють? Їм не до того, про що я співав, їм треба тільки чути мій спів.

— То співай же, жайворонку, співай довгу й голосну пісню про всіх нас, про ґномиків, про громадку добродушка Дадка.

І жайворонок співає.

На всі боки розсипається його голос-дзвіночок, радістю сповнює все живе. Інші жайворонки підхоплюють пісню про лісових люденяток, і бринить вона над цілим світом від світанку до ночі.

Прикладає Зуньо вушко до тіла жайворонка, наслухує, як б'є кров у живчиках, і каже:

— Ти змучився вже! Треба сідати!

— Добре! — відповідає жайворонок. — То тримайся ж, будемо сідати.

І змовкає жайворонок. Складає крильця і з незміренної височини грудкою швидколетною спадає із Зуньом у молоду зелену пшеницю.

Але пісня в небесах не вщухає. Підхопили її вже інші жайворонки, і звучить вона далі, як ніби щойно почата: така свіжа й невтомна.

(Продовження буде)

Лібретто: Леонид ПОЛТАВА *Музика: Василь БЕЗКОРОВАЙНИЙ* *Ілюстрації: Едвард КОЗАК*

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА

Д і я II.

Гарна галявина в Карпатському лісі. Дерева і квіти (декорація або ж кілька дітей в сидячих позах, загримованих під дерева й квітки). Вбігає Мавка.

Я в а 1.

Вбігає Мавка.

МАВКА:

Добридень вам, дерева й трави,
І квіти, сестроньки ласкаві!
Хоч мавки сплять удень, та як
Мені тепер заснути, друзі,
Коли я чула, як юнак
Гукав, що Вовк з'явився в лузі?!

ДЕРЕВО:

А може він і в ліс, сюди
Уже прибіг?!

КВІТКА:

Не дай то, Боже!

МАВКА:

Наробить нам усім біди,
Якщо стрілець його не зможе!

Я в а 2.

Несподівано з'являється Вовк. Всі зойкають. Мавка обертається в дерево (позаду вона загримована під дерево).

ВОВК:

Чи тут людина, а чи дух?
Я й духа б з'їв, та не спіймаю!
Коли б я міг — лишився б тільки пух
З усього, що живе у цьому краю!
Хай знають всі: моя мета —
Усе, усе для живота!
Сьогодні вранці із села
Червона Шапочка ішла.
Хоч я у цій землі приблуда —
Піду ж її шукати всюди!
Хай знають всі: моя мета —
Усе, усе для живота!
Такий увесь наш вовчий рід —
Усе в живіт, усе в живіт!

Я в а 3.

Вовк виходить. Мавка-дерево обертається в Мавку. Квіти і дерева захитались-заругалились.

МАВКА:

Ой! Що робити?! Як сказати,
Що Вовк у лісі сторожить?!

ДЕРЕВО:

Несила нам його спіймати:

Ми стоїмо, а він — біжить!

КВІТКА:

А ми від страху аж пов'яли...

Я в а 4.

Вбігає Білочка.

БІЛОЧКА:

Що тут таке? Що ви сказали?

МАВКА:

Ой, Білонько! Скачи мерщій,
Червону Шапочку шукай
І розкажи хутчіше їй,
Що Вовк забрів до нас у гай!
І людям розкажи усім,
Бо не минути лиха й їм!

ДЕРЕВА, КВІТИ, МАВКА:

Біжи! Біжи!
Шукай, шукай!
Усіх, усіх попереджай!

ДЕРЕВО:

І людям розкажи усім,
Бо не минути лиха й їм!

МАВКА:

І я побігла б, та несила . . .
Ми, мавки, тільки уночі
Живем . . . Прощайте, друзі милі! . . .
Не гайся ж, Білонько, не стій!

БІЛОЧКА:

Бувайте всі! Скачу мерщій!

Я в а 5.

Білочка і Мавка зникають.

ДЕРЕВО:

Яка ж прегарна та дитина —
Червона Шапочка! Не раз
Пісень чудових України
Вона співала і для нас!

КВІТКА:

А нам казала: „Ви щасливці!"
І гладила нас по голівці . . .

ДЕРЕВО:

Її не можна не любити,
Та як же їй допомогти?
Ганяє всюди Вовк неситий,
А ми ж не можемо іти!

Я в а 6.

Увіходить Гуцул-мисливець із рушницею.

ГУЦУЛ-МИСЛИВЕЦЬ:

Хтось ніби говорив?
Але нема нікого!
Багато є на світі див,
Та я не бачив ще такого!
От дерево чудне:
І вітерцю ж немає,
Але шумить! Однак, мене
Ніщо на світі не злякає!
Я Вовка ще знайду —
І пропаде ледащо!
Червону Шапочку в біду
Не дам нізащо!

Я в а 7.

Гуцул-мисливець виходить.

ДЕРЕВО:

Як жаль, що люди не
бажають
Навчитиеь мову розуміти
Зірок і піль, лісів і гаю —
Було б їм легше в світі жити!
Мисливцеві розповідаю . . .

КВІТКА:

Не зрозумів він! Мов не знає...
А може Вовк, усім на
злість,
Червону Шапочку вже
їсть?!

ДЕРЕВО:

Спокійно, друзі!
Вже мисливець
Сюди з рушницею прийшов —
Загине Вовк!

КВІТИ, ДЕРЕВА:

Загине Вовк!

Я в а 8.

Вбігає розлючений Вовк.

ВОВК:

Гар-гар,
Хто це мене кличе?
Гар-гар,
Чую м'ясо чоловіче!

Одна моя мета:
Гар-гар,
Усе для живота!

Гар-гар,
з'їм без перепони,
Гар-гар,
Шапочку Червону!
Гар-гар,
Одна моя мета:
Гар-гар,
Усе для живота!

(Вовк присідає на пеньочку. Важко дихає. Чхає.)

Тьху!
Набігався, находився,
А до того й застудився!
А її, як на біду,
Ніяк не знайду!
Ще добре, що мисливці з лісу
Кудись, кажуть, подалися!

Я в а 9.

Над Вовком на дереві з'являється Білочка, кинула горішок.

ВОВК:

Що це впало просто в очі?!
Хто це жити на світі не хоче?!
Я не тільки людину чи козу —
Я і дерево загризу!

БІЛОЧКА:

А мене — ні.

ВОВК:

Гар-гар,
Я тебе спіймаю!
Гар-гар,
Я тебе скараю!

БІЛОЧКА:

А мене — ні.

(І знову Білочка кинула на Вовка горішок.)

ВОВК:

Гар-гар,
Я вам дам усім!
Гар-гар,
Я ввесь світ із'їм!

БІЛОЧКА:

А мене - ні!

А мене — ні!
І нікого — ні!
А твої, поганий Вовче,
Вже скінчились дні!

Вже мисливець в лісі є —
Він тебе й заб'є!

(Білочка знову кидає горішок)

ВОВК:

Почекай, почекай!
І тобі тут прийде край!
Прийде вам кінець усім —
Я усі ліси поїм!
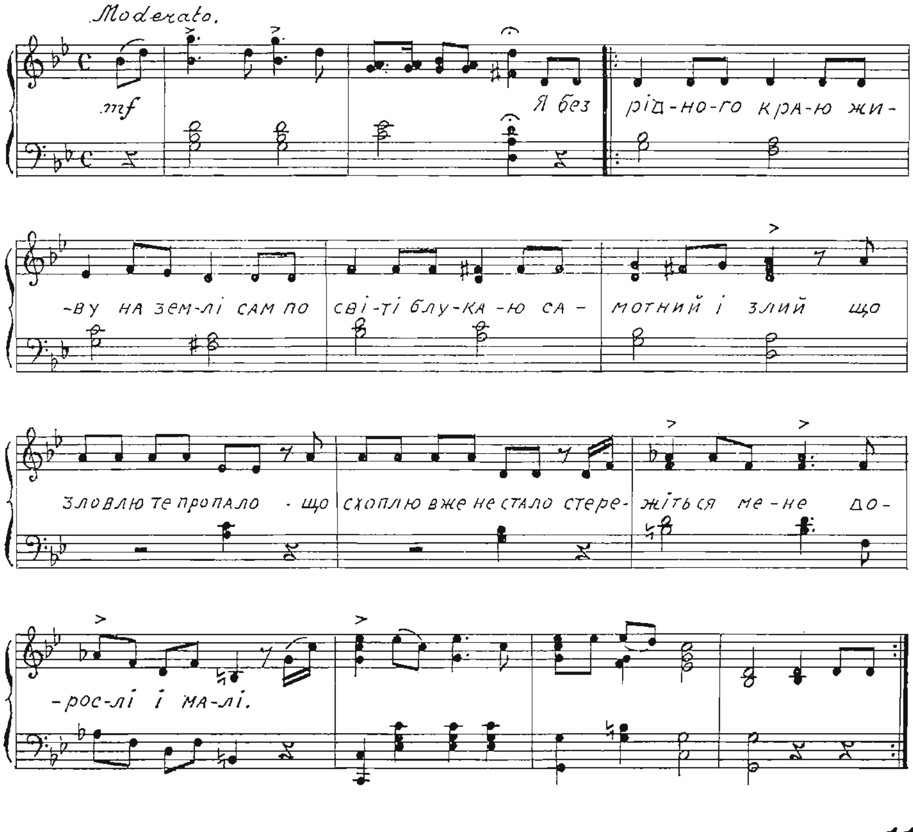
БІЛОЧКА:

Тут дерева ні до чого,
Краще йди ти звідсіля! . .

Я в а 10.

Білочка, кинувши останній горіх, зникла.

ПІСНЯ ВОВКА

ВОВК:

Не боюся я нікого,
Де захочу, буду я!

(Співає арію „Я без рідного краю".)

Я без рідного краю живу на землі,
Сам по світі блукаю, жорстокий і злий.
Що зловлю — те пропало,
Що схоплю — вже нестало!
Стережіться мене, дорослі і малі!

В Україну, в Карпати, я здалеку біг
Із країни, де вітер, і крига, і сніг.
Я друзів не маю,
Родини не знаю,
Я понищив би всіх, аби лиш зміг!

Сам себе лиш люблю я, для себе живу,
Сам себе лиш хвалю я, себе паном зву:
Що зловлю — те пропало,
Що схоплю — вже нестало!
Стережіться мене, дорослі і малі!

(Здалеку чути голос Бабусі: „Червона Шапочко! Не йди до мене! У лісі Вовк несситий з'явився!"..)

ВОВК:

Ага! Так он куди ішла
Червона Шапочка з села!

Ага! Я покажу це всім:
Найперше я Бабусю з'їм!
Ага! Моя ж одна мета —
Усе, усе для живота!

(Вовк хоче бігти, але дерево заслоняє йому дорогу, хитаючись туди й сюди).

Жаль, що я дерев не їм —
Я показав би вам усім!
Та що це? Змова?!.
Це дурне —
Ніщо не стримає мене!
Я їх поїм,
Усіх поїм!..

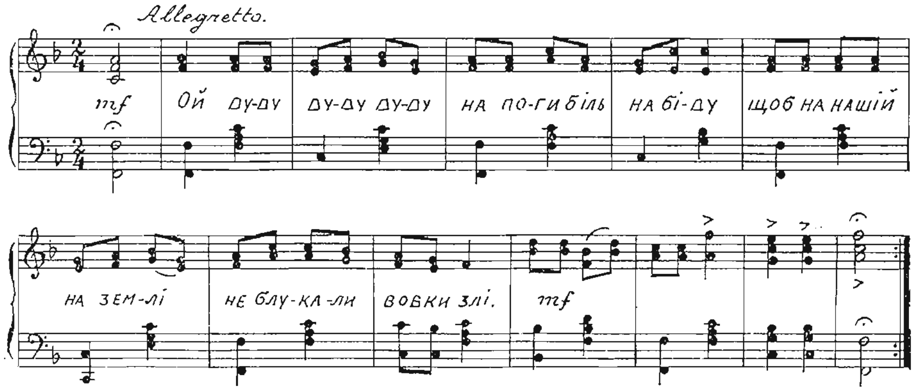
Я в а 11.

Вовк стрибає між дерев і зникає.
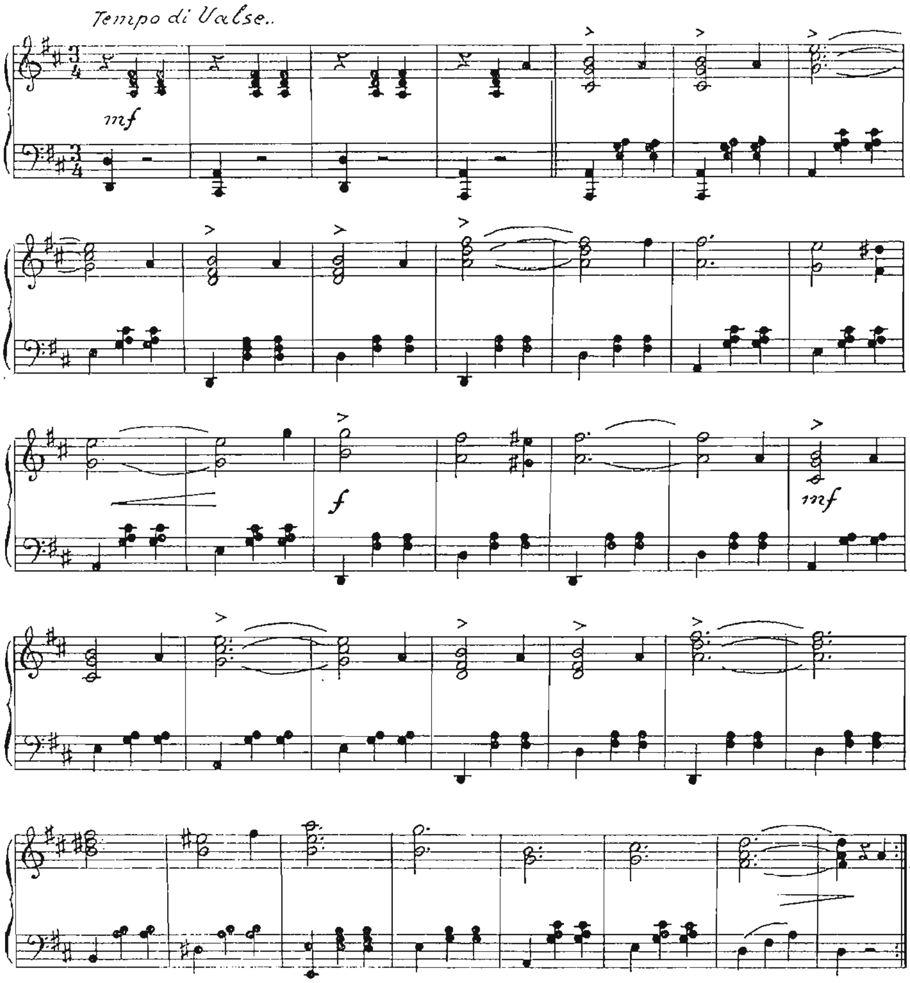
КВІТИ:

Люди, люди, що ж це буде?

ХОР КВІТІВ

БАЛЕТ КВІТІВ

Пожалійте її, люди,
Заступіться, повартуйте,
Червону Шапочку
врятуйте!

У полях, у лісі, в гаї
Для людей ми розцвітаєм.
Заступіться ж, повартуйте,
Червону Шапочку
врятуйте!

Я в а 12.

Входить з рушницею насторожений Гуцул-мисливець.

ГУЦУЛ-МИСЛИВЕЦЬ:

Знов причулися мені
Чи розмова, чи пісні?..
Милі квіти так зідхають,
Ніби щось оповідають!
І дерева, мов живі,
Захитались у траві!

Катерина ПЕРЕЛІСНА

ГОЛОДНІ ПТАШАТА

Уранці рано пташечка
Питала діточок:
— Що хочете на сніданок —
Комах чи ягідок?

— Комах! комах! І ягідку! —
Запискотіли всі.
— Та тільки швидше, ненечко,
Хоч крихту принеси!

Бо ми такі голодні всі,
Розкрили ось роти...
Ввесь день нас годуватимеш,
А не наситиш ти! —

Злетіла мати-пташечка
На квітку медяну,
Знайшла одному сніданок —
Комашечку дрібну...

А їх в гнізді аж четверо!
І як їх помирить:
Одно ковта комашечку,
А троєчко кричить.

Розбила пташка ягідку
На крапельки дрібні,
Трьом в дзьобочки засунула,
Четверте: — А мені?!

Знов пурхнула, біднесенька,
Між квіти у росу:
— Пожди, пожди хвилиночку,
Я зараз принесу!

Ніна МУДРИК-МРИЦ

ШКОЛЯРИКІВ КЛОПІТ

Ілюстрація авторки

В мене діла є багато:
Я ж тепер уже школяр,
Тож і в будень і у свято
Заглядаю у буквар.

Я також пишу завзято:
„І" та й „і" та й знову „і" —
Все ж рівненько написати
Не щастило ще мені.

„Ну, нічого, це не горе!" —
Тато так мені сказав.
Він колись також так криво
Перше „і" своє писав.

Все ж таки пишу й пишу я —
Можна вам секрет сказать?
Хочеться мені страшенно
„І" рівненько написать!

Я ж по їхньому не вмію —
Мови їх не розумію...

(до квітів)

Що ви кажете?..
Пішов?..
До Бабусі
Лютий Вовк?!.
Так і я ж туди піду,
Розбишаці на біду!

Я в а 13.

Мисливець хутко виходить.
Танок дерев та квітів і ХОР.

КВІТИ, ДЕРЕВА (хор):
Ой, ду-ду, ду-ду, ду-ду,
Розбишаці на біду!

Ой, ду-ду, ду-ду, ду-ду,
На погибіль, на біду!

Щоб на нашій на землі
Не блукали вовки злі!

Ой, ду-ду, ду-ду, ду-ду,
Все в нас буде доладу!

Ой, ду-ду, ду-ду, ду-ду,
Все в нас буде доладу!

Заслона.

(Продовження буде)

О. КОБЕЦЬ *Ілюстрація М. ЛЕВИЦЬКОГО*

НА ВУЛИЦІ

**Я сьогодні йшла до школи,
Як звичайно, скоро йшла,
Та такого . . . ну, ніколи
Я ще не пережила:**

**От, іду, дійшла до рогу,
А вже далі . . . далі — ні:
Тут якраз через дорогу
Переходити мені.**

**Ну, й спинилася, нарешті
(Авта мчать і мчать притьмом).
Бачу: дід на перехресті
Землю мацає ціпком.**

**І трясеться, й поглядає
І сюди собі, й туди;
Знаю: смілости не має
Сам дорогу перейти.**

**Як прийшло зелене світло,
Я швиденько підійшла,
Руку дідову привітно,
Ніжно, лагідно взяла.**

**„Ну, ходім, — кажу, — дідусю:
Я вже вас переведу!"
„Не боїшся?" — „Не боюся!
Не сама ж, а з вами йду!"**

**По тім боці дід тремтяче
„Дуже дякую!" сказав,
І в очах його незрячих
Заіскрилася сльоза . . .**

ЩО ЧИТАТИ?

О. Кобець: СХОДИТЬ СОНЦЕ. Українським дітям і молоді — декляматор-читанка. Оце вам, діти й юнаки, нова книжка. Написав її для вас ваш приятель, дитячий письменник О. Кобець. Вже довгі-довгі роки пише він книжки для дітей і для дорослих, а оце тепер зібрав свої писання для дітей разом в одну книжку, і вона така гарна та радісна,як отой погідний весняний ранок, коли сходить сонце і ввесь світ обсипає своїм сяйвом, своїм теплим промінням. Отак і ця книжка обсипає дітей своїми дарами - віршами, казками, оповіданнями. Поділена вона на частини: найменшим, трохи старшим, ще трохи старшим і найстаршим. Отак стане вона добрим приятелем кожній дитині від наймолодших літ аж до юного віку. Книжка має 272 сторінки великого формату і ілюстрована багатьма картинками. А видав її своїм коштом добродій-прихильник дитячої літератури п. Маркіян С. Чорнокосинський, залізничний робітник в Америці.

У давніших числах „Веселки" вже друковано поезії нашого письменника (пошукайте їх у своїх бібліотеках), а ось у цьому числі друкуємо його вірш про добру дівчинку. Правда, гарний? Може дехто з вас вивчить його напам'ять. Привіти авторові шліть на адресу „Веселки".

ГОТУЙМОСЬ ДО КОНКУРСУ ЮНИХ АВТОРІВ!

Готуючись до конкурсу на Шевченківські теми, прочитайте такі книжки:

Наталя Лівицька-Холодна: **ШЛЯХ ВЕЛЕТНЯ** — ілюстрована біографічна розповідь про Тараса Шевченка.

Т. Шевченко: **КОБЗАР** з поясненнями і примітками д-ра Василя Сімовича. В цьому виданні є вступ п. з. „Життя Тараса Шевченка", написаний так цікаво й просто, що читати його можуть також старші діти.

Т. Шевченко: **ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ** у XIV томах в-ва М. Денисюка. Хоч це видання для дорослих, але й діти можуть багато дечого з нього прочитати під проводом батька-матері чи учителів і виховників.

Прочитайте всі березневі числа „Веселки" з минулих років. У них багато статтей, оповідань і віршів про Т. Шевченка, його життя і твори.

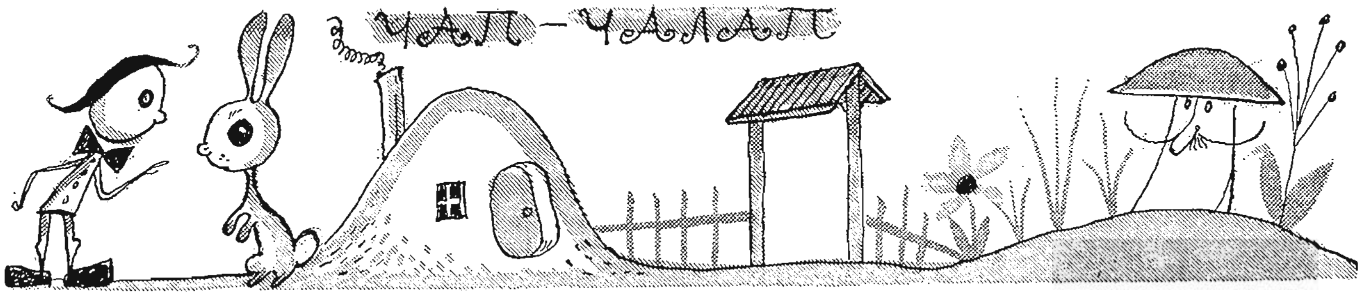
Усі ці книжки можете замовляти через книгарню „Свободи" — „Svoboda," 81-83 Grand St., Jersey City 3, N.J., USA

ЛІТНІ ТАБОРИ ДЛЯ ДІТЕЙ НА „СОЮЗІВЦІ"

Як і кожного року, так і цього літа відбудуться на оселі Українського Народного Союзу „Союзівці" літні дитячі табори. Табір для дівчат триватиме від 24-го червня до 15-го липня, для хлопців від 16-го липня до 6-го серпня. До табору можуть зголошуватися діти від 7 до 11 року життя.

Дитячий табір приміщений у віллі „Львів", що стоїть оподалік оселі в сосновому лісі. Коло віллі велика площа з устаткуванням для забав, окремий купальний басейн, великі простори для прогулянок. Дітьми опікуватимуться кваліфіковані виховники, а життя в таборі проходитиме за виховно-відпочинковою програмою.

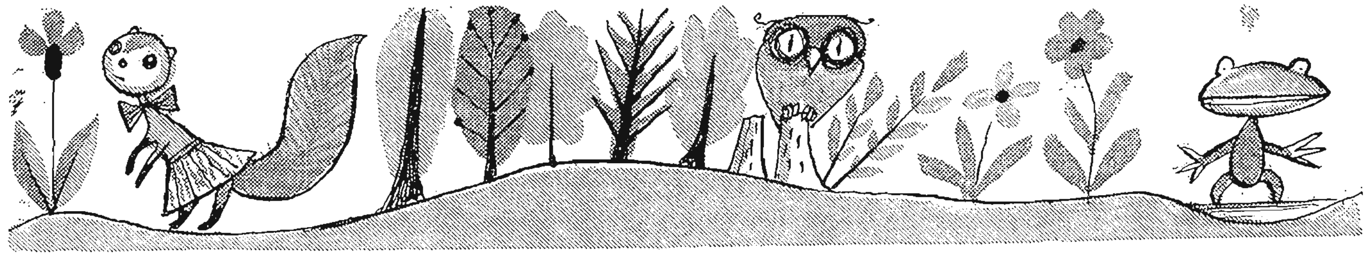
Зголошення на табір слати на адресу: "Soyuzivka," Kerhonkson, N.Y.

Розкажи но, Яцю-друже,
Як ти маму любиш дуже?

Я люблю так дуже маму,
Як від хати — аж по браму,

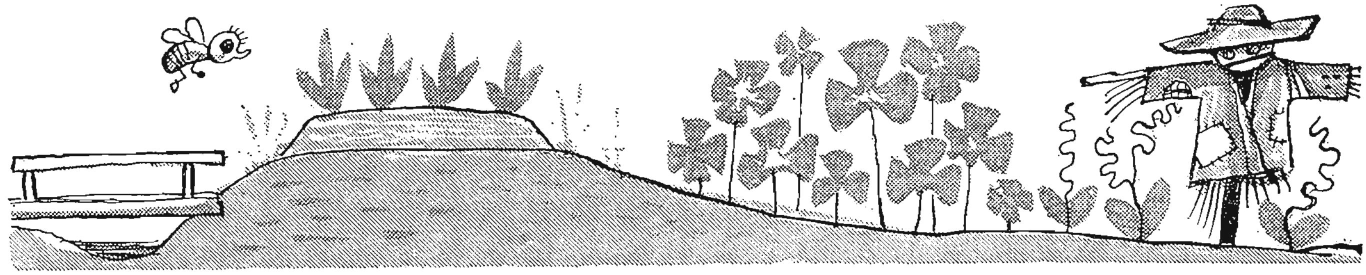
А від брами по горбочок,
Де сидить Грибок наночок.

Від Гриба ще далі, далі,
Аж до Білки, панни Валі.

А від Білки по край лугу,
Де щось страшить: „Пу-гу! Пу-гу!"

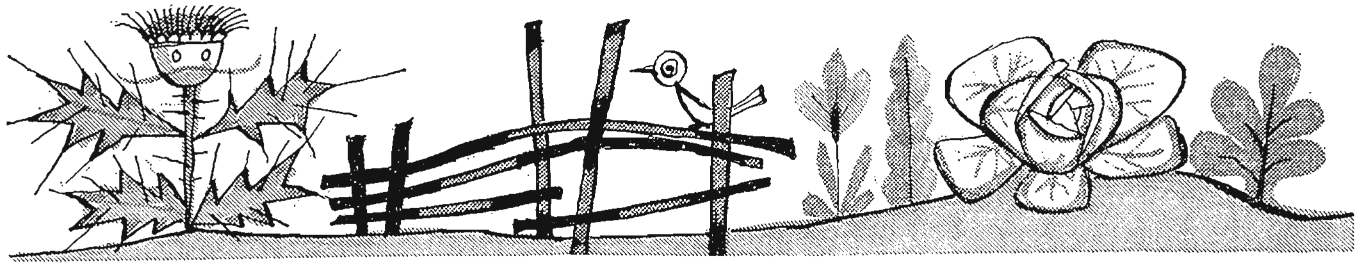
Звідти далі до потоку,
Там, де Жабка білоока.

Від потоку — через кладку,
А від кладки аж по грядку.

Потім далі у долину,
Аж по тую конюшину.

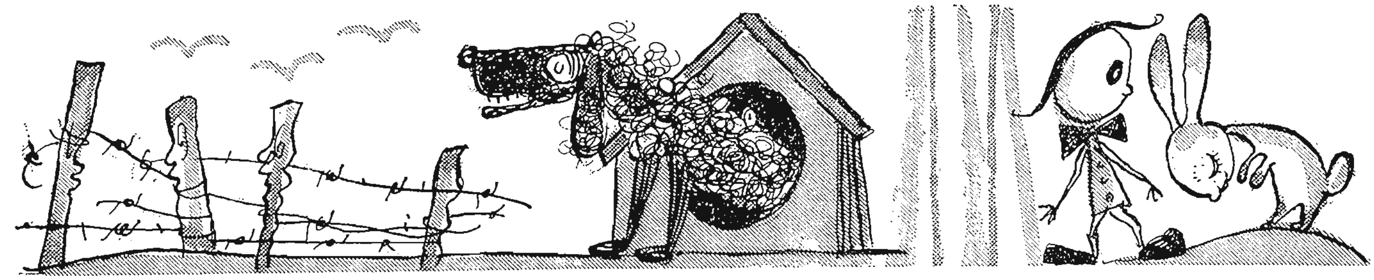
А від неї по горох,
Де стоїть страхополох . . .

Ген-ген далі через поле,
Де стоїть Будяк і коле,

А там аж по огорожу,
Що я перелізти можу,

А за нею по капусту,
Що якраз для мого „ґусту".

Маму я люблю ось доти,
Дальше ні! — Там тин із дроту,

А там буда коло хати,
А в тій буді пес кудлатий.

Більш любити я боюся,
Тож хай вибачить мамуся.

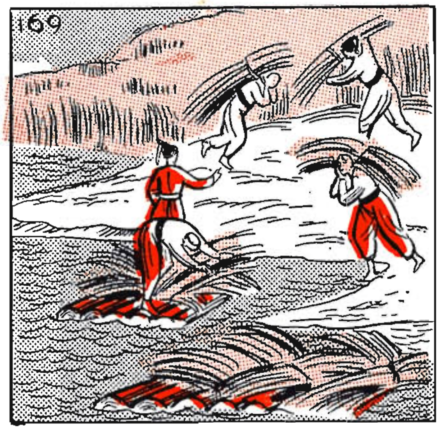
ЕКО

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

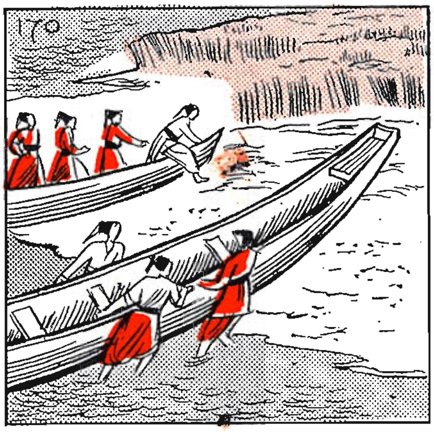
БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XII: ВІДВАЖНИМ ПЕРЕМОГА! — *CHAPTER XII: VICTORY TO THE BRAVE!*

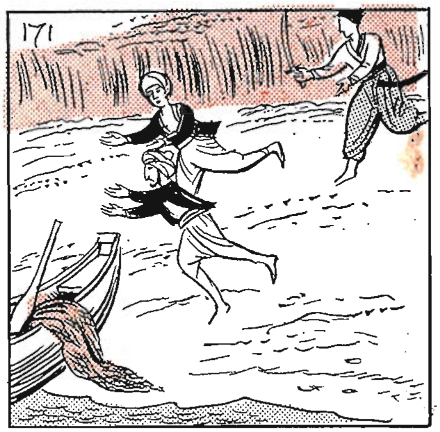
І стали козаки лагодити плоти та складати на них сухий очерет і галуззя.

The Kozaks began to build rafts on which they stacked dried reeds and tree branches.

Під заслоною туману Ярема з трьома стами козаків без перешкод причалив до півострова Кінбурн.

Under cover of the fog, Yarema and three hundred Kozaks safely landed on Kinburn penninsula.

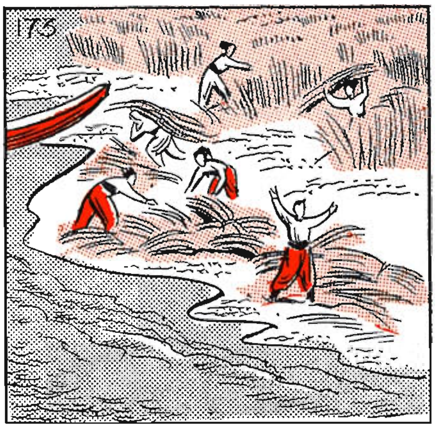
— Аллах! — закричали два турецькі рибалки, втікаючи до свого човна, але їх миттю наздогнали козаки.

"Allah!" — cried out two Turkish fishermen running for their boat, but the Kozaks quickly overtook them.

— Вертайтеся спокійно до Очакова! — сказав Ярема, пускаючи турків на волю.

"You may safely return to Ochakiv," — said Yarema, setting the Turks free.

— А тепер приготуємо „вогневу стіну" з очерету та галуззя! — сказав Ярема.

"Now we shall use these reeds and branches to make 'a wall of fire!'" — ordered Yarema.

Рибалки щосили повеслували до Очакова, де розповіли комендантові твердині, що на тому боці лиману бачили козаків.

As quickly as they could, the fishermen rowed for Ochakiv and reported to the fort commander that they had seen Kozaks on the other side of the firth.

(Продовження буде)

(To be continued)